

7. Рабинович П. М. Социалистическое право как ценность / П. М. Рабинович. О.: Юрид. лит., 2006. 167 с.
8. Ивин А. А. Аксиология. М.: Высш. шк. 2006. 390 с.
9. Кант И. Основы метафизики нравственности. Собр. соч. в 6 т. Т. 4. М.: Мысль, 1965. 544 с.

Березенко Віктор Вікторович,
аспірант кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ВИБОРЦІВ

Як засвідчують результати проведеного нами психодіагностичного дослідження, рівень політико-правової культури громадян (навіть профільної вибірки – студентів-юристів) не є достатнім. Таким чином, окрім безпосередньої констатації факту, ми одержуємо можливість визначити основні вектори докладання зусиль для спеціалізованого навчання: 1) формування у виборців вмінь критичної оцінки суспільно-політичних явищ і процесів; 2) розвиток почуття відповідальності за власне майбутнє і майбутнє країни; 3) визначення шляхів і засобів становлення активної життєвої позиції, особистих цілей, спрямованих на досягнення не лише власних але й суспільних інтересів, інтересів держави; 4) здатність робити свідомий політико-правовий вибір і відстоювати свою позицію; 5) формування толерантності щодо осіб, соціальних груп і політичних течій, які мають іншу точку зору.

Проведене узагальнення щодо чинників мотивації електоральної поведінки виборців, дозволяє зробити наступні висновки:

1) електоральна поведінка – це реагування виборця на поточні політичні події через участь або неучасть у голосуванні на виборах та подальша підтримка або відмова у ній щодо тієї політичної сили, за яку він проголосував. При цьому чинники впливу на електоральну поведінку поділяються на дві основні групи – раціональні та емоційні. Перші пов'язані з розумним, усвідомленим підходом до прийняття рішення, за кого віддавати свій голос під час виборів, другі – визначаються таким ставленням до певних політичних сил чи окремих функціонерів, що перебуває поза межами осмислення, є результатом активного впливу різноманітних засобів виборчих технологій та соціально-психологічного контексту виборчого процесу;

2) електоральна поведінка виборців як психолого-правове явище у своїй раціональній частині відображає їх здатність критично оцінювати вибір представників певних політичних сил та заявлені ними передвиборчі зобов'язання. Останнє потребує наявності постановки і вибору цілей, які ставить перед собою виборець. Ірраціональність в електоральній поведінці виражається в домінуванні

емоцій, коли голосування за певних політичних діячів здійснюється на основі асоціацій кандидатів на владні посади з фольклорними поетичними образами чи за іншими наївно-містичними міркуваннями;

3) незважаючи на непоодинокі випадки масових політизованих подій в сучасній Україні, електоральна поведінка українських виборців характеризується: слабким рівнем обізнаності про політико-правові процеси, що пояснюється зневірою громадян у власній спроможності змінити вектори державного розвитку; недовірою до державних інститутів через низький рівень життя та відсутність можливостей для захисту своїх громадянських прав; сумнівами в тому, що обрана політична сила буде дотримуватися своїх передвиборчих обіцянок. Остання позиція найбільшою мірою впливає на схильність українських виборців до електоральної поведінки емоційного характеру: хронічне недотримання політичними силами декларованих у передвиборчий період зобов'язань спричиняє небажання критичного ознайомлення з програмами партій та окремих кандидатів, внаслідок чого голосування відбувається швидше на емоційних (іраціональних) підставах, ніж на раціональному виборі;

4) особливості українського електорату слід розглядати як комплексне явище, що характеризується амбівалентністю спонукань раціонально-емоційного характеру в усіх верствах суспільства. Така специфічність зумовлюється умовами історичного розвитку країни, становлення її менталітету та формування етнічного характеру, територіальним положенням та економічним статусом тощо;

5) історична мінливість державності України та майже постійні соціальні трансформації вплинули на те, що електоральна поведінка українських виборців істотно відрізняється від аналогічних процесів, характерних для стабільних типів суспільств; відмінності електоральної поведінки виборців є відображенням не лише їх особистого матеріального становища та соціального статусу, але й економічного та правового положення суспільства, до якого ці виборці належать; виборча активність українців має динамічний характер, на неї впливає розвиток демократичних тенденцій не лише в Україні, але й у світі; виборча активність лише певною мірою впливає на державну політику, рівень компетентності та відповідальності інститутів громадянського суспільства, зокрема, щодо врахування інтересів різних соціальних груп; розвиток електоральної культури та електоральної поведінки детермінується структурою політичної системи держави й відображає успішність розбудови громадянського суспільства.